

UNDULAATIN HOITO JA KÄSITTELY

Tämä ohje on Eettisen Eläinkaupan sertifikaattiliikkeen jakama lemmikkieläimen hoito- ja käsittelyohje. Tässä ohjeessa kuvataan undulaatin tärkeimmät hoito-ohjeet. Laajempien hoito-ohjeiden hankkiminen tuoreista alan lehdistä ja kirjallisuudesta tai luotettavilta, esimerkiksi lajijhdistysten ylläpitämillä nettisivustoilta on suositeltavaa. Kaikkeen tietoon tulee kuitenkin suhtautua kriittisesti.

Elinikä ja aikuiskoko

Undulaatin elinikä on 10-15 vuotta. Paino on 30-40 grammaa, riippuen eläimen ruumiinrakenteesta. Pituus noin 20cm. Koiraat ja naaraat ovat samankokoisia.

Sukukypsyysikä

Undulaatti saavuttaa sukukypsyyden noin neljän kuukauden iässä. Naaraan ei kuitenkaan pitäisi munia alle 1,5-2 vuoden ikäisenä, koska munien tuottaminen on naaraalle hyvin raskasta.

Sosiaaliset vaatimukset

Undulaatti on pari- ja parvilintu ja tarvitsee lajitovereiden seuraa. Undulaatteja voidaan pitää koiras- tai naarasryhmissä tai eri sukupuolta olevissa ryhmissä. Myös samaa sukupuolta olevat undulaatit voivat toisinaan muodostaa pariskunnan. Mikäli lintu joudutaan eristämään toisista, sillä tulee olla näkö- ja kuulokontakti lajitovereihin.

Mikäli kaksi aikuista lintua ostetaan yhdessä pidettäväksi, niiden on suotavaa olla tottuneita toisiinsa, jotta niiden välille ei syntyisi konflikteja.

Ihmisten seura ei korvaa lajitoverien seuraa. On harhakäsitys, että yksinäinen lintu kesyyntyy paremmin kuin ryhmässä elävä.

Undulaattia ei saa pitää samassa asumuksessa muunlajisten eläinten kanssa.

Uusien yksilöiden lisääminen parveen

Kun parveen lisätään uusia lintuja, parvea on seurattava tiiviisti ainakin vuorokauden ajan. Undulaatit voivat joskus kinastella keskenään, mutta jos häkki on kyllin tilava, parvi yleensä hyväksyy kaikki tulokkaat. On kuitenkin huomattava, että undulaatti on valikoiva lajitoveriensuhteen - erityisesti naaras urosten suhteen - ja saattaa purra ja hätyyttää joitakin yksilöitä jatkuvasti. Mikäli häirintä ei lopu päivän aikana tai linnuille ilmestyy puremahaavoja, on häiriköivä lintu välittömästi erotettava toisista.

Undulaatin pitopaikka ja tilavaatimukset

Huoneenlämpö 20-23 °C. Suuria lämpötilan vaihteluja, erityisesti voimakasta tuuletusta, tulee välttää.

Huoneilman suhteellinen kosteus 30-50 %

Valo-pimeärytmi 12/12 h

Undulaateilla tulee olla himmeä yövalo. Mikäli undulaatti säikähtää pimeässä, se räpiköi häkissään ja voi loukata itsensä. Pelästys leviää helposti muihin lintuihin ja jopa viereisiin häkkeihin. Yövalo nopeuttaa rauhoittumista ja ehkäisee vahinkoja.

Lintujen päivävalaistus toteutetaan UVA+UVB-lampuilla (ns. lintulamppu). Jos undulaattien pitopaikkaan tulee luonnonvaloa, on suositeltavaa käyttää pimennysverhoja.

Lintulamppu tulee sijoittaa n. 50 cm:n etäisyydelle linnuista, sillä lamppujen tuottama säteily ei riitä pitkälle matkalle. Lamppu voidaan sijoittaa esimerkiksi häkin päälle tai häkin viereiselle seinälle. Lampan suojaksi ei saa laittaa lasi- tai muovikupua, sillä näiden läpi ei säteily pääse.

Linnuilla tulee olla myös mahdollisuus päästä halutessaan varjoon; koko häkki ei siis saa olla valaistu. Esim. lattiaa kohden voi olla varjoisampaa tai vaihtoehtoisesti jokin häkin sivu jätetään varjoon.

Linnuille voidaan tarvittaessa asentaa myös ns. lämpölamppu, jotta linnut pääsevät halutessaan lämmittelemään. Lämpölamppu tulee sijoittaa 50-100 cm:n etäisyydelle lähimmästä orresta, jotta linnut eivät vahingossa polta itseään.

Undulaatin pitopaikka ei saa olla suorassa auringonvalossa tai lämpöpatterin lähellä eikä vedossa, esimerkiksi ikkunan luona. Linnuilla on oltava kuulo- ja näköyhteys ympäristössä tapahtuvaan toimintaan. Häkin paikan on silti oltava suojaisa, mielellään seinää vasten ja poissa pahimman hälyn keskeltä.

Häkin vähimmäiskoot: Häkin pohjapinta-alan tulee olla vähintään 0,5 m² (esim. 50 x 100 cm). Korkeimman sivun on oltava vähintään 80 cm. Parvessa yhtä lintua kohden on pinta-alaa oltava vähintään 0,06 m² (esim. 50 x 100 cm:n häkissä saa olla enintään 8 undulaattia). Kahdelle undulaatille häkin lyhimmän sivun on oltava vähintään 45 cm.

Suosittelavaa on pitää undulaatteja suuressa itse rakennetussa tai kaupallisessa ns. lentohäkissä (esim. 120 x 80 x 170 cm tai 200 x 100 x 170 cm).

Undulaattien häkissä tulee olla lentomahdollisuus sekä mahdollisuus kiipeillä. Undulaatti viihtyy häkin yläosissa ja liikkuu lähinnä vaakasuunnassa, joten häkin pituus ja leveys ovat tärkeämpiä kuin korkeus. Häkki tulee sisustaa siten, että undulaatit voivat levittää siipensä helposti. Ruokakuppeja tulee olla niin paljon, että kaikki linnut pystyvät ruokailemaan yhtä aikaa ilman että lintujen välille syntyy kiistoja. Orsia tulee olla niin paljon, että kaikki linnut mahtuvat väljästi orsille yhtä aikaa. Orsia on oltava vähintään kaksi, jolloin ne sijoitetaan poikittain häkin vastakkaisiin päihin. Orret sijoitetaan siten, että linnut voivat luontevasti liikkua orrelta toiselle. Orret on hyvä asetella niin, että linnuille jää häkin pisin sivu lentomatkaksi, eli orret lyhyemmän sivun mukaisesti. Orsien ja lelujen sijoittelussa kiinnitetään huomio siihen, ettei lentäminen esty ja ettei lintu orren keskellä istuessaan osu seinään tai kattoon. Ylimmän orren tulee olla vähintään hoitajan silmien tasolla, mieluiten korkeammalla. Undulaatin orren tulee olla vähintään 15 mm halkaisijaltaan. Orsien on oltava eripaksuisia, jotta voidaan taata jalkojen hyvinvointi ja kynsien tasainen kuluminen. Myös vinoon sijoitetut orret ja monihaaraiset luonnonoksat edistävät jalkojen hyvinvointia. Luonnonoksat toimivat lisäksi virikkeinä. Linnun jaloille sopivaa liikuntaa voidaan järjestää myös häkin lattialle asetettujen kivien avulla. Lintua kannattaa rohkaista käyttämään kaikkia orsia ja kiviä hyväkseen vaikkapa orteen kiinnitettyjen herkkujen avulla.

Muoviset tai hiekkapaperilla päällystetyt orret eivät ole hyväksi lintujen jaloille.

Undulaatille tulee tarjota myös virikkeitä ja nakerrettavaa, kuten kuumalla vedellä pestyjä, myrkyttömiä luonnonoksia, myrkyttömiä viherkasveja, esimerkiksi vesikrassia, kiipeilytelineitä tai -puita ja keinuja. Undulaatin luonnolliset virikkeet ovat kiipeilymahdollisuus, ruoan etsintä ja silppuaminen. Ruokaa voi esim. piilottaa häkin pohjamateriaaliin, jolloin lintu joutuu etsimään sitä. Tuoreruokaa voi kiinnittää häkin kattoon tai piilottaa salaattipalloon, maissin- ja hirssintähkiä ja siementankoja voi ripustaa esim. kattoon jne.

Häkkimateriaalin on oltava sellaista, etteivät linnun jalat, varpaat tai niska pääse juuttumaan kaltereiden väliin. Häkin pintojen välin tulee olla noin 1,2.

Virikkeiden ja koriste-esineiden tulee olla turvallisia linnuille. Ne eivät saa olla myrkyllistä materiaalia. Niissä ei saa myöskään olla koloja, joihin lintu voi juuttua eikä niistä saa irrota osia eikä kuituja jotka saattavat kietoutua linnun jalkoihin tai nokkaan. Pihkaiset puut eivät sovi virikkeiksi.

Peili ei sovellu virikkeeksi, koska se aiheuttaa linnuille stressiä.

Vapaana huonetilassa

Undulaatit tulee päästää vapaaksi huonetilaan päivittäin. Mikäli lintuja pidetään suuressa lentohäkissä (vähintään 200 x 100 x 170 cm), vapaaksi päästäminen ei ole välttämätöntä lintujen hyvinvoinnille. Lintuja ei saa pakottaa tulemaan ulos häkistä, vaan luukku avataan ja linnut saavat tulla lentämään kun itse niin tahtovat. Linnut stressaantuvat jahtaamisesta, joten ne tulee mieluiten houkutella takaisin häkkiin esimerkiksi herkkupalojen avulla.

Huonetilan tulee olla rauhallinen ja siellä tulee olla linnuille sopivia ja turvallisia laskeutumispaikkoja, esimerkiksi kiipeilypuita. Lintujen ollessa vapaina ikkunoiden edessä tulee olla verhot tai ikkunat on peitettävä muulla tavoin, mikäli linnut eivät ole niihin tottuneet. Ovet ja ikkunat suljetaan ja huolehditaan siitä, että huoneessa ei ole myrkyllisiä kasveja. Muut eläimet poistetaan huoneesta. Erityisesti tulee huolehtia siitä, että huoneessa ei ole eläimiä, jotka voivat vahingoittaa lintuja, esimerkiksi kissoja tai frettejä.

Kuivikkeet

Häkin pohjamateriaaliksi soveltuvat esimerkiksi vähintään viikon vanhat sanomalehdet tai puuhake tai muu pölyämätön kuivikemateriaali. Pölyvää pohjamateriaalia ei saa käyttää, koska pöly ärsyttää lintujen herkkää hengityselimistöä.

Pohjamateriaalista poistetaan likaiset alueet päivittäin. Pohjamateriaali tulee vaihtaa vähintään kerran viikossa, tarvittaessa useammin. Hygienia on erityisen tärkeää, koska undulaatti syö luonnossa usein maassa ja käyttää myös häkin pohjaa kupeista pudonneen ruoan etsimiseen. Pöly ja ulosteet poistetaan kaikkialta häkistä aina tarvittaessa, vähintään viikoittain. Häkki puhdistetaan vedellä tai pyyhkimällä kostealla käyttäen tarvittaessa apuna harjaa. Myrkyllisiä tai hajustettuja pesuaineita ei tule käyttää. Siivouksen yhteydessä varmistetaan, etteivät kalterit ole ruostuneet.

Ruokinta

Undulaatin luonnollinen ravinto koostuu siemenistä ja sadekauden aikaan tuoreruoasta, joten sen pääasiallisena ravintona tulee olla hyvälaatuinen, lajille sopiva siemenseos ja undulaateille tarkoitettut täysravintopelletit sekä tuoreruoka. Siementen tulisi muodostaa korkeintaan 30 % undulaatin ruokavaliosta.

Ruokaa tulee olla jatkuvasti saatavilla. Ruoka- ja vesipisteitä kannattaa sijoittaa eri puolille häkkiä, jotta kaikki linnut voivat syödä ja juoda rauhassa. Myös tuoreruokaa ja hirssiä voi asetella ympäri häkkiä. Undulaatti voi olla hyvin ennakkoluuloinen uusien ruokien kohtaan. Erilaisia ruokia tulee kuitenkin tarjota usein. Jos jokin ruoka ei kelpaa, sitä tarjotaan myöhemmin uudestaan.

Undulaatille tulee tarjota monipuolista tuoreruokaa, kuten vihanneksia, juureksia, ituja, marjoja tai hedelmiä päivittäin tai vähintään muutaman kerran viikossa, pieniä määriä kerrallaan. Kuivaruoka ja tuoreruoka tarjotaan eri kupeista.

Rasvaiset siemenet, kuten auringonkukansiemenet ovat erittäin hyviä monityydyttymättömien rasvahappojen lähteitä. Niitä tulee kuitenkin olla tarjolla vain pieniä määriä.

Avokado, suklaa ja kaikki kofeiinipitoinen ruoka on myrkyllistä linnuille. Kärjestyttä, voimakkaan rasvaisia, suolaisia tai maustettuja ruokia ei saa tarjota linnuille.

Proteiinin saannin turvaamiseksi undulaatille tulee tarjota kerran viikossa esimerkiksi keitettyä munankeltuaista tai laktoositonta raejuustoa.

Kalsiumin saannista tulee huolehtia nestemäisen tai jauhemaisen kalsiumin avulla. Kalkkikivi yksinään ei takaa riittävää kalsiumin saantia. Kalkkikiveä on kuitenkin syytä pitää häkissä jatkuvasti, koska se kuluttaa linnun nokkaa. Kalkin imeytymiseen tarvitaan D3-vitamiinia. D3-vitamiinin lähteenä käytetään häkin yläpuolelle asetettua linnuille tarkoitettua UV-lamppua. Myös munankuorista saa kalsiumia, ja kananmunankuoria voi pitää tarjolla jatkuvasti. Esim. ruuanlaiton yhteydessä tulevat kuoret pestään ja kuumennetaan, jonka jälkeen ne murskataan ja annetaan linnuille.

Undulaatilla tulee olla jatkuvasti saatavilla vettä. Veden voi tarjota joko kupista tai jyrsoille tarkoitettu juomapullosta. Kummassakin tapauksessa vesi vaihdetaan ja astia puhdistetaan päivittäin. Vesipullon toiminta tulee tarkistaa päivittäin. On myös varmistettava, että lintu osaa käyttää juomapulloa.

Kuivaruokakupit pestään vedellä vähintään kerran viikossa ja lisäksi aina tarvittaessa. Vihannes- ja hedelmäkupit pestään päivittäin. Päivittäin on varmistettava, että ruoka ei ole likaantunut ulosteista. Undulaatin syödessä osa siementen kuorista putoaa takaisin ruokakuppiin, joten päivittäin on varmistettava, että kupissa on syötävää kuorien joukossa.

Undulaatit eivät tarvitse ruoansulatushiekkaa.

Undulaatin totuttaminen uuteen kotiin

Uudessa kodissa undulaattien annetaan aluksi olla rauhassa ja tutustua ympäristöönsä. Hoitotoimenpiteet, kuten ruokinta ja häkin puhdistus hoidetaan rauhallisesti, jotta linnut eivät säiky. Lintujen kiinniottamista tulee välttää erityisesti ensimmäisten päivien aikana. Undulaatit kesyntyvät helpommin, mikäli ne saavat olla rauhassa ja oppia vähitellen luottamaan ihmiseen.

Käsittely

Undulaatti on päivälintu, mutta sen vuorokausirytmiiin kuuluu myös päiväuni. Nukkuvan linnun häiritsemistä tulee välttää.

Undulaatti vahingoittuu herkästi, jos sitä käsitellään varomattomasti. Tämän vuoksi pienten lasten ei tule käsitellä undulaattia ilman aikuisten valvontaa.

Undulaattia käsitellään rauhallisin, varmoin mutta hellävaraisin ottein. Kesykin lintu säikky äkkiliikkeitä ja äkillisiä ääniä. Tarpeetonta käsittelyä tulee välttää, koska kiinniottaminen ja käsittely on linnulle erittäin stressaavaa

Kiinni ottaminen on undulaatille hyvin stressaavaa. Undulaatin kiinni ottamiseen käytetään pienisilmäistä haavia. Haaviin joutunutta lintua pidetään selästä hellävaraisella, mutta varmalla otteella painaen siivet kylkiä vasten, jolloin siivet eivät vahingoitu eikä lintu pääse lentoon. On huomattava, että lintua ei saa pitää kiinni rintalastan puolelta, koska tällöin sen hengitys saattaa estyä. Käsiteltäessä on varottava myös linnun niskaa.

Koska undulaatti voi kääntää päänsä suoraan taaksepäin, se ylettyy puremaan myös tästä asennosta. Käsineet tai linnun ympärille käärittävä pyyhe estävät ihmiskäden hien tarttumista sulkapeitteeseen ja suojaavat puremilta.

Linnun kiinniottoa helpottaa huoneen hämärtäminen. Hämärässä lintu ei näe lentää, jolloin se on helpompi ottaa kiinni. Lintu voidaan paikantaa himmennetyin, esimerkiksi kädellä peitetyn, taskulampun avulla.

Kannettaessa lintua pidetään selästä painaen siivet hellävaraisesti kylkiä vasten. Pitempiä matkoja lintua tulee kantaa orrella varustetussa kuljetushäkissä tai tukevassa pahvilaatikossa, johon on tehty ilmareikiä. Käsiteltäessä on muistettava, että linnun luusto on hauras ja se vaurioituu herkästi häkin tai kuljetuslaatikon pudotessa. On myös varmistettava, ettei häkki tai laatikko pääse aukeamaan.

Undulaatin nokan, kynsien ja höyhenpeitteen hoito

Vaihtelevan paksuisilla luonnonpuilla ja pedikyyriorsilla voidaan undulaatin kynnet yleensä pitää tasaisen pituisina, eikä leikkaamistoimenpiteitä tarvita. Pedikyyriorret eivät kuitenkaan saa olla ainoita häkissä tarjolla olevia orsia. Jos undulaatin kynnet kasvavat liikaa, ne tulee leikata. Valoa vasten etenkin vaaleakyntisillä linnuilla erottaa kynnen sisällä kasvavan verisuonen. Kynnet leikataan noin parin millimetrin päästä verisuonen päättymiskohdasta. Kynsien leikkaamiseen sopivat esimerkiksi kissan kynsisakset. Kynsileikkureita ei pidä käyttää.

Undulaatin nokka kasvaa jatkuvasti, joten se tarvitsee mahdollisuuden nokkaa kuluttavaan puuhailuun. Esimerkiksi kalkkikivi tarjoaa nokalle töitä. Nokan ylikasvu on harvinaista nuorilla, terveillä yksilöillä, joskin nokan kärjen ristikkäisyyttä saattaa esiintyä. Nokan leikkaaminen on jätettävä asia osaavalle henkilölle.

Ylikasvaneessa nokassa joko ylänokka on selvästi pitempi tai erimuotoinen kuin lajitovereilla.

Undulaateille tulee tarjota päivittäin, mieluiten aamuisin, mahdollisuus kylpeä huoneenlämpöisessä vedessä. Liian kuuma vesi tuhoaa linnuilta höyheniä suojaavaa rasvaa. Kylpyastian voi myös pitää koko päivän häkissä, jolloin linnut saavat rauhassa tottua siihen ja voivat mennä kylpemään silloin kun tahtovat.

Kylpyammeeksi sopii esimerkiksi häkin oveen tai lattialle asetettava lintuamme tai lattialle sijoitettu laakea astia. Vettä tulee olla noin 1-2 cm, jotta linnuilla ei ole vaaraa hukkaa siihen.

Kylvyn jälkeen lintu sukii ja ravistelee itsensä kuivaksi, mieluiten häkin ulkopuolelle sijoitetun hehkulampun lämmössä. Jos lämmitysmahdollisuutta ei ole, on varmistettava, ettei huone pääse viilenemään esimerkiksi tuuletuksen seurauksena.

Pesiminen ja sen ehkäisy

Jos poikasia ei haluta teettää, ei linnuille pidä antaa pesää. Häkkiin ei tule laittaa pesän rakentamiseen sopivaa materiaalia kuten heinää, lyhyitä oksanpätkiä yms. Mikäli linnut pyrkivät pesimään esimerkiksi ruokakuppiin, kuppiin kannetut pesäainekset tulee poistaa kaksi kertaa päivässä.

Undulaateille ei tule antaa pesäpönttöä yhteishäkkiin, sillä naaraat voivat hyökätä toistensa kimppuun ja tuhota myös toistensa munat ja poikaset.

Pesäpöntön puuttuessa linnut munivat joskus häkin pohjalle. Tällöin munat tulee keittää ja palauttaa häkkiin. Vaihtoehtoisesti munat voi korvata tekemunilla, joiden annetaan olla häkissä kunnes emo lopettaa hautomisen. Munia ei kannata ottaa pois, sillä naaras munii puuttuvien munien tilalle usein uusia, mikä rasittaa naarasta. Mikäli häkissä on vain naaraita, munia ei tarvitse poistaa, koska ne eivät hedelmöity.

Poikasten ei saa antaa syntyä häkin pohjalle, sillä niiden kehitys voi kärsiä vakavasti tai ne saattavat kuolla.

Terveys

Undulaatin vointi tulee tarkistaa päivittäin. Undulaatti pyrkii salaamaan sairautensa, joten jos undulaatti vaikuttaa apaattiselta tai ei syö tai liiku, se on vietävä välittömästi lintuihin erikoistuneelle eläinlääkärille. On huomattava, että nukkuessaan tervekin lintu näyttää pörheältä.